

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 811.111'25:340.142

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.6/13>

Авершина І. В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Семенець О. С.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

ПИТАННЯ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ В КРОС-СИСТЕМНОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Стаття присвячена питанню еквівалентності при виконанні крос-системного перекладу. Відмінність правових систем якими послуговується Україна та такі англomовні країни як США та Великобританія формує певні виклики для перекладачів юридичної галузі. В статті розглянуто два тлумачення поняття крос-системного перекладу. Зазначено, що у широкому сенсі практично будь-який юридичний переклад є крос-системним, оскільки передбачає не просто переклад з однієї мови на іншу, а й адаптацію тексту з правової системи однієї країни до правової системи іншої, навіть якщо вони належать до однієї правової сім'ї і мають певну схожість. У вузькому сенсі крос-системний юридичний переклад стосується мов, що обслуговують принципово різні правові системи, і потребує переходу від однієї системи юридичних координат до іншої. Переклад з української на англійську і навпаки є яскравим прикладом саме крос-системного перекладу, що передбачає певні складнощі для перекладача, зумовлені різницею між правовими системами цих мов.

Авторами розглянуто існуючі типи еквівалентності. Зазначено що, еквівалентність у перекладі має розглядатися залежно від мети та функції перекладу, що забезпечує максимально адекватне відтворення правового контексту.

Юридичний переклад між різними правовими системами, який визначається як «крос-системний», передбачає перенесення понять із системи однієї країни в систему іншої, що обслуговують кардинально різні правові системи. В нашому випадку, українська та англійська мова яскраво репрезентують різницю загального та континентального права, а отже, крос-системність стає базою на яку повинен спиратися перекладач приймаючи перекладацькі рішення перекладаючи з української на англійську мову або навпаки.

Звертається увага на те що, при перекладі юридичних текстів критично важливо враховувати культурно-специфічні особливості кожної системи права. Це означає, що перекладач має оцінювати не лише лексичні відповідники, а й екстралінгвістичні концепти та принципи, що стоять за правовими поняттями в обох мовах.

Ключові слова: крос-системний переклад, еквівалентність, юридичний переклад, міжнародне право, європейське право.

Постановка проблеми. Право є однією з найглибше вкорінених у культуру, історію та соціум галузей гуманітарних наук. В рамках традиційної юридичної освіти воно розділяється на дві основні сфери: національну та міжнародну. Протягом останніх п'ятидесяти років до них приєдналася третя сфера – європейське право, яке не є ані національним, ані міжнародним у звичному розумінні. Європейське право отримало назву «наднаціональне», оскільки послуговується сво-

їми власними структурою та механізмами. Кожна з цих сфер використовує різні підходи до передачі юридичної інформації з однієї мови на іншу. Міжнародне і європейське право створили власні набори правових інститутів, спільних для всіх правових систем, на які поширюється відповідна галузь. Національне законодавство, своєю чергою, залишається досить незалежним у кожній країні, з притаманними йому концепціями, процедурами та таксономією, що значно ускладнює

завдання перекладача під час передачі інформації в іншу правову систему. За таких умов, перекладачі виступають посередниками надання та обміну інформацією, через забезпечення максимально точного перекладу з однієї національної правової системи в іншу, що стає вкрай важливим у глобалізованому світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Юридичний переклад є фаховим перекладом і його особливості досліджували такі вчені-лінгвісти як В. Алімов, Р. Бержерон (Robert Bergeron), Л. Білозерська, Т. Бродникова, С. Власенко, Т. Грабар, Ж.-Р. де Гроот (Gerard-Rene de Groot), К. Джумаєва, Е. Дерді, Є. Долинський, Л. Еріксен (Lars Eriksen), В. Карабан, М. Карпушина, М. Кац (Martin Cutts), Енн Ліз К'єр (Anne Lise Kjær), І. Корунець, Г. Ландквіст (Hans Landqvist), І. Липко, Ю. Лобода, Ф. Мюллер (Friedrich Muller), В. Отто (Walter Otto), Н. Пушик, С. Романюк, В. Слепович, Т. Сніца, І. Плахіна, Л. Черноватий, С. Шестакова, І. Шумило, Е. Щепотіна та ін. Однак сфера крос-системного юридичного перекладу знаходиться в постійному динамічному русі, що дає запит на оновлення досліджень задля досягнення еквівалентності перекладів в цій царині. Вищевказане обумовлює актуальність даної наукової розвідки.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити особливості та шляхи вирішення складнощів в роботі з крос-системними перекладами. Реалізація поставленої мети передбачає виконання низки завдань: визначити існуючі типи еквівалентності; дослідити шляхи досягнення еквівалентності в текстах крос-системних юридичних перекладах; проаналізувати проблемні процедурні питання, які існують в перекладацькій діяльності при виконанні перекладів крос-системного типу.

Виклад основного матеріалу. Дослідження крос-системного юридичного перекладу є надзвичайно актуальним у сучасному глобалізованому світі, де міжкультурна та міжправова взаємодія стала необхідністю. Актуальність даної теми обумовлена кількома ключовими факторами:

1. Глобалізація правової практики. Розвиток міжнародного права, міжнародної торгівлі, міграційних процесів та зростання кількості міжнародних організацій потребують точного перекладу юридичних текстів між різними правовими системами. У кожній із них існують свої правові терміни, концепти та норми, що робить переклад складним і важливим завданням.

2. Різниця між правовими системами. У світі існують різні типи правових систем (континентальне, загальне, ісламське право тощо), кожна

з яких має свої унікальні концепти. Це ускладнює завдання перекладача, який повинен не лише правильно передати зміст тексту, а й зберегти його правову значимість у контексті іншої системи.

3. Юридична відповідальність і ризику. Неадекватність перекладу юридичних документів (контрактів, законів, рішень суду тощо) може призвести до юридичних помилок, фінансових втрат або навіть судових позовів. Це підкреслює необхідність проведення глибоких досліджень і розробки методологій для забезпечення максимальної еквівалентності перекладу.

4. Міжнародна стандартизація. Сучасний світ потребує гармонізації термінології для полегшення міжнародного співробітництва. Вивчення та стандартизація перекладацьких підходів сприяють ефективнішому обміну правовою інформацією.

5. Розвиток технологій і автоматизація. Використання технологій перекладу, таких як системи машинного перекладу, значно розширило можливості, але створило нові виклики. Автоматизовані системи часто не здатні враховувати юридичний контекст, тому потрібні дослідження для розробки гібридних підходів, які поєднують технології та людську експертизу.

6. Навчальні та професійні аспекти. Підготовка перекладачів, які працюють із юридичними текстами, потребує спеціальних знань у сфері права та лінгвістики. Дослідження у цій сфері сприяють вдосконаленню освітніх програм і підвищенню кваліфікації фахівців.

Все це зумовлює актуальність обраної нами теми, оскільки, дослідження крос-системного юридичного перекладу є важливим для забезпечення точності, зрозумілості та правової коректності текстів у міжнародному контексті, а також сприяє зміцненню правової взаємодії у глобальному масштабі.

Загальновідомо, що Україна, Англія та США належать до різних правових систем. Зокрема, Україна належить до континентальної правової сім'ї (Civil Law), а Англія і США – до англо-саксонської правової сім'ї або системи загального права (Common Law). Ця відмінність породжує певні виклики при досягненні еквівалентності перекладачем в юридичному перекладі. Такий переклад може бути обґрунтовано названий крос-системним (або міжсистемним). Існують два тлумачення цього поняття. У широкому сенсі практично будь-який юридичний переклад є крос-системним, оскільки передбачає не просто переклад з однієї мови на іншу, а й адаптацію тексту

з правової системи однієї країни до правової системи іншої, навіть якщо вони належать до однієї правової сім'ї і мають певну схожість. У вузькому сенсі крос-системний юридичний переклад стосується мов, що обслуговують принципово різні правові системи, і потребує переходу від однієї системи юридичних координат до іншої. Переклад з української на англійську і навпаки є яскравим прикладом саме крос-системного перекладу, що передбачає певні складнощі для перекладача, зумовлені різницею між правовими системами цих мов.

Юридичний переклад по праву вважають складним в роботі перекладача. За визначенням Капеллас-Еспуні, він вимагає не тільки порівняльного аналізу різних правових систем, але й усвідомлення проблем, що виникають через відсутність певних точних еквівалентів та інших елементів [1, с. 2]. Право ґрунтується на соціальних науках у широкому розумінні цього поняття, а юридична лексика, незважаючи на свою абстрактність, має чітке значення в конкретних ситуаціях. Юридична термінологія включає абстрактні терміни, які представляють поняття глибоко вкорінені в національній правовій культурі та інтелектуальній традиції і є передусім національним явищем [2, с. 13]. За словами М. Крома юридична мова є досить формалізованою на всіх рівнях, включаючи жанровий рівень [3, с. 70].

Будь який юридичний текст створюється для досягнення конкретної мети (наприклад, для визначення прав та обов'язків сторін договору) і виконує певну функцію (наприклад, підтверджує укладання договору). Однак кожна правова культура (чи правова система) визначає свої власні правила, щодо укладання договорів чи складання законопроектів, а також які суттєві елементи вони повинні містити, щоб бути дійсним та такими, що підлягають виконанню. Переклад юридичних текстів передбачає поєднання юридичної інформації з однієї мови та культури на іншу, враховуючи різницю в правових системах і цілі перекладу. У цьому контексті М. Томашек говорить про «інтерсеміотичний» переклад [4, с. 147]. Оскільки юридична інформація у вихідному тексті, часто є нечіткою або може мати неоднозначність, її потрібно спершу інтерпретувати мовою оригіналу, а потім перекладати на цільову мову. Лише після цього можна стверджувати, що перекладена інформація відповідає меті перекладу і жанру цільового тексту.

Внутрішньомовне тлумачення юридичних текстів зазвичай є першим кроком юристів, коли вони

намагаються застосувати закон до конкретної ситуації. Водночас варто зауважити, що процес тлумачення правового тексту юристом (без лінгвістичного досвіду) та лінгвістом (без юридичного досвіду, що характерно для більшості перекладачів) суттєво відрізняється. Юрист застосовує знання, отримані під час навчання на юридичному факультеті, тоді як перекладач із досвідом у праві вміє читати «між рядків», розуміючи наслідки, які хоч і не прописані в тексті, але повинні бути зрозумілими в цільовому тексті, щоб забезпечити його адекватність у цільовій правовій культурі. Кожен юридичний текст можна тлумачити по-різному, залежно від пріоритетів та досвіду особи, яка здійснює переклад і на практиці це призводить до поєднання різних підходів.

Як зазначають Е. Алкараз і Б. Хьюз «головною метою в роботі для перекладача є прийняття рішення про найбільш еквівалентний варіант у цільовій мові» [5, с. 24]. Це часто означає, що перекладач без юридичного досвіду може довго працювати над пошуком необхідного і правильного еквіваленту в вихідному тексті, або обирати послівний переклад в інтерпретації змісту, не оцінюючи ризики втрати відповідності перекладу змісту закону.

Сучасні підходи до юридичного перекладу підпадають під сферу так званих функціоналістичних та комунікативних теорій перекладу, тобто не вихідний текст є визначальним фактором, а реципієнт та мета перекладу [6, с. 450]. У своїй функціональній моделі перекладу К. Норд зазначає, що вихідний текст встановлює критерії для прийняття рішень у процесі перекладу, а реципієнт, чії реалії будуть підпорядковані цільовій культурі, очікуванням, умовам, нормам, моделям, реальним знанням і перспективі [7, с. 46]. Пізніше авторка визначить функціональний переклад як «створення функціонального тексту у мовній культурі (тобто, цільовий текст), необхідного для конкретних комунікативних цілей шляхом обробки інформації, поданої в початковому тексті, створеному в іншій лінгвокультурі (джерелом тексту)» [8, с. 46]. Переклад можна вважати функціональним, коли він виконує передбачувану комунікативну мету, визначену клієнтом або уповноваженою особою у перекладі. Це означає, що переклад завжди передбачає певну функціональну обробку тексту з використанням джерела інформації, який зазвичай має форму тексту, хоча експерти-перекладачі знають, що їм часто потрібна інформація, яка не завжди явно міститься у вихідному тексті (довідкові матеріали, словники, глосарії, знання предмета, культурні аспекти текстових посилань тощо).

Ми розглядаємо переклад як міжмовну транспозицію цільового тексту, що відтворює зміст вихідного тексту з урахуванням його загальних (наприклад, типу тексту) та дискурсивних характеристик, адаптуючи їх до функції цільового тексту та очікувань цільового реципієнта. Перекладач повинен ретельно проаналізувати контекст (лінгвістичний, історичний, соціальний, політичний тощо), у якому було створено вихідний текст, і відтворити його значущі та відмінні риси в цільовому тексті, враховуючи мету перекладу. Однак перекладачі, особливо ті, що працюють через бюро перекладів, не завжди отримують інформацію про мету чи функцію перекладу. У таких випадках вони спочатку мають провести жанровий аналіз, щоб зрозуміти, з яким типом юридичного тексту вони працюють і які функції переклад буде виконувати в цільовій правовій культурі. Наприклад, британський статут, перекладений українською мовою, не матиме такої ж нормативної сили для українського громадянина в Україні; зазвичай його перекладають для інформаційних цілей, можливо, щоб надати натхнення українському законодавцю. У таких випадках переклад має супроводжуватися примітками та поясненнями, які допомагають правильно інтерпретувати юридичну інформацію, що міститься у тексті.

Дослідники сходяться на думці про те, що головна мета юридичного перекладу – надати цільовому реципієнту таку ж точну, чітку й детальну юридичну інформацію, як у вихідному тексті, але доповнену додатковими поясненнями, які роблять її зрозумілою в іншому правовому й культурному середовищі. Для цього юридичний переклад має базуватися на порівняльному жанровому аналізі, щоб забезпечити найточнішу й найзрозумілішу передачу правової інформації та створити текст, що відповідає цільовим функціям.

Проблема еквівалентності залишається одним із найважливіших аспектів роботи перекладача незалежно від обраного підходу до перекладу. Еквівалентність є ключовим моментом у міжмовному перекладі будь-якого виду, будь то літературний, технічний чи юридичний переклад. Термін «еквівалентність» означає взаємозв'язок між одиницею вихідної мови та її аналогом у мові перекладу; іменник «еквівалент» позначає відповідну одиницю мови перекладу (відповідник).

Зазвичай еквівалентність аналізують у межах словникового запасу різних мов, коли слова або фрази, які мають однакове чи відповідне значення, зіставляються при перекладі тексту з мови оригіналу на мову перекладу; цей тип називають

лексичною еквівалентністю [9, с. 159; 10; 11], або денотативною еквівалентністю (згідно з термінологією Коллера) [12, с. 187].

Першим завданням перекладача є аналіз юридичної сутності вихідного тексту – зокрема, хто створив текст і з якою метою – а також визначення його типу, наприклад, вид договору (продаж, оренда, гарантія) або законодавчого документа (статут, положення, підзаконні акти). Далі перекладач інтерпретує текст, переходячи від загального аналізу тексту до аналізу його частин, положень і, нарешті, окремих лексичних одиниць. Як зазначає Жан-Клод Гемар, [13, с. 122] досягнення юридичної еквівалентності термінів у перекладеному тексті є однаково складним завданням і для перекладача, і для юриста. Ідеальним було б, якби перекладач мав юридичну освіту, але це трапляється рідко. Зазвичай перекладач, що не є юристом, фокусується на мовній еквівалентності, тоді як юрист-перекладач прагне досягти юридичної еквівалентності. На думку Гемара, саме гармонійне поєднання форми та змісту є ключем до досягнення бажаної еквівалентності в юридичному перекладі.

Слід також зауважити, що еквівалентність можна шукати на різних рівнях: граматичних категорій, синтаксичних структур, типів текстів, жанрів або навіть дискурсів, тобто комунікативних ситуацій. Підхід до перекладу визначається метою перекладу, що може відрізнитися залежно від контексту, наприклад, при перекладі роману або юридичного документа. Мета перекладу впливає на ієрархію пріоритетів у виборі методів і прийомів, що забезпечують адекватність кінцевого тексту.

Категорія займенників третьої особи однини є одним із прикладів граматичних складнощів, з якими стикаються перекладачі. Особливою проблемою є намагання десексуалізувати англійську мову. В англійських контрактах, особливо в американських, для позначення сторони договору часто використовуються займенники «they», «she» або «it», що може ввести в оману українського перекладача та вимагати консультації з англійським юристом, щоб зрозуміти, чи йдеться про обидві сторони чи про одну особу в конкретному контексті. У цьому контексті займенник «she» не викликає складнощів в українській мові, оскільки слово «сторона» має жіночий рід, а от «it» часто є проблемним через неоднозначність значення.

В рамках нашого дослідження вважаємо за потрібне розглянути існуючі типи еквівалентності, а саме:

1. Текстотвірна еквівалентність: базується на функціональному аналізі тексту. У юридичному

контексті, наприклад, це відтворення тексту європейського законодавства, яке стає законом у країні перекладу. Кожне положення, стаття, розділ та інші елементи закону мають бути точно перенесені в текст перекладу без адаптації до місцевого законодавчого формату.

2. Прагматична еквівалентність: враховує специфіку аудиторії та мету тексту. Вона важлива для забезпечення однакової нормативності та обов'язковості тексту для цільової аудиторії, наприклад, коли дві версії договору купівлі-продажу написані українською та англійською для різних сторін. Проте, якщо цей текст буде перекладено, наприклад, на італійську мову для нового контрагента, прагматична еквівалентність не досягнеться, адже юридична дія та зобов'язання тексту залежатимуть від мети перекладу.

3. Формальна еквівалентність: передбачає відтворення форми (стилістики або жанру) оригінального тексту в перекладі. У правових текстах це важливо для збереження стилю та формату закону, наприклад, українських законодавчих актів у відповідності до структури законодавчих документів англійських країн [6, с. 48].

Таким чином, еквівалентність у перекладі має розглядатися залежно від мети та функції перекладу, що забезпечує максимально адекватне відтворення правового контексту.

Адаптація іноземної мови під структури, знайомі носіям мови перекладу, є важливою умовою ефективної комунікації. У процесі міжкультурного обміну перекладачам слід орієнтуватися на реальність мови реципієнта, виділяючи їх в оригінальному тексті та адекватно представляючи у перекладі. Таким чином, перекладач, щоб не загубитись в різних правових системах, повинен знайти мовні відповідники, одночасно уникаючи хибних інтерпретацій понять, яких немає в цільовій мові. Іншими словами перекладач, в процесі своєї діяльності, здійснює крос-системний переклад з однієї мови на іншу.

Юридичний переклад між різними правовими системами, передбачає перенесення понять із системи однієї країни в систему іншої, що обслуговують кардинально різні правові системи. В нашому випадку, українська та англійська мова яскраво репрезентують різницю загального та континентального права, а отже, крос-системність стає базою на яку повинен спиратися перекладач приймаючи перекладацькі рішення перекладаючи з української на англійську мову або навпаки. П. Сандріні в своїй роботі присвяченій порівняльному правознавству звертає увагу на те, що кожна

окремо взята юридична мова має стільки галузей скільки існує правових систем у світі, саме тому переклад здійснюється перш за все з однієї юридичної мови на іншу [14, с. 16]. Ж. Р. де Грот пропонував таку формулу для адекватного перекладу: «інформаційний компонент термінів правової системи вихідної мови (тобто головний меседж адресований юристу, тому він потребує максимальної формальної чіткості) повинен бути репрезентований термінологією правової системи цільової мови» [15, с. 12]. Важливо зауважити, що перекладач повинен стежити за тим, щоб не допустити підміну понять, оскільки пошук абсолютного еквівалента може бути неможливим. Важливість розуміння правової дійсності мови оригіналу та мови перекладу проілюструємо на прикладі перекладу терміну «Генеральний прокурор». В англійських словниках знаходимо такий переклад – «Attorney General». Але цей варіант перекладу не є еквівалентом «Генерального прокурора» в Україні. Стосовно цієї посади в нашій країні використовується термін «Prosecutor General». Це обумовлено визначенням терміну та обов'язками покладеними на Генерального прокурора в різних країнах. В Кембриджському тлумачному словнику зазначено, що Генеральний прокурор це найвища посада службовця судового відомства у деяких країнах, завданням якого є надання юридичних консультацій уряду та представництво уряду [16]. В правовому полі США ця посада має таке тлумачення: головний працівник правоохоронних органів США або уряду штату, який, як правило, є представником виконавчої влади. Ця особа представляє уряд у судових спорах та виконує обов'язки головного радника державних службовців та відомств з юридичних питань. Також до його функцій належить нагляд за федеральними прокурорами [17, с. 41].

В правовій системі Великої Британії відсутня самостійна система органів прокуратури в механізмі держави. Генеральний прокурор Великої Британії є головним юридичним радником Корони і виконує низку незалежних функцій, що мають суспільний інтерес. Генеральний прокурор є керівником адвокатури в масштабі Англії і одночасно виконує роль представника держави і уряду в цивільному процесі у справах, які мають суспільний характер щодо масштабності впливу на широкі верстви населення.

Таким чином, незважаючи на подібність назви «Attorney General» в англійських країнах, його обов'язки суттєво відрізняються від функцій Генерального прокурора в Україні. Українська посада «Генеральний прокурор» найближче відповідає

англійському терміну «Prosecutor General». Однак, варто зазначити, що в англійських джерелах термін «Prosecutor General» практично не використовується, а поняття «Attorney General» має інше правове значення, пов'язане з загальним правом, що створює додаткові труднощі для перекладу й точного відображення юридичних реалій між системами [18].

В словниках українських видавництв можна знайти такий переклад – Prosecutor General – Генеральний прокурор (у колишньому СРСР та деяких інших колишніх соціалістичних країнах). Генеральний прокурор України очолює систему офіційного звинувачення в судах, відому як Генеральна прокуратура України. Його обов'язки – організація та керівництво досудових розслідувань, підтримка державного обвинувачення в судах та представництво інтересів держави в судах, згідно із законом [19].

Отже, переклад юридичних термінів, як показує аналіз ролі та функцій «Генерального прокурора» у різних країнах, вимагає глибокого врахування правових і культурних відмінностей.

При перекладі юридичних текстів критично важливо враховувати культурно-специфічні особливості кожної системи права. Це означає, що перекладач має оцінювати не лише лексичні відповідники, а й екстралінгвістичні концепти та принципи, що стоять за правовими поняттями в обох мовах. «Правові концепти мови оригіналу вийде активізувати в цільовій мові в тому випадку, якщо будуть використані терміни, релевантні для

мови повідомлення, тобто, застосовані в конкретній правовій культурі і зрозумілі реципієнту, але за умови, що не з'являться помилкові асоціації і не існуючі в реальності зв'язки між різними правовими інститутами» [15, с. 58]. Помилкові асоціації, як, наприклад, при перекладі «Міністерство внутрішніх справ» як «Home Office» для британської або як «Department of the Interior» для американської аудиторії, можуть викликати неправильні уявлення про функції установ. Тому точність юридичного перекладу залежить від обізнаності перекладача з культурними і правовими контекстами як мови оригіналу, так і мови перекладу.

Проаналізований матеріал має продемонструвати значущість вивчення крос-системного перекладу для перекладача. Це означає необхідність знання особливостей правових систем країн, мови яких використовуються у перекладі. Оскільки правові системи та мови, що розглядаються у нашій роботі, мають безліч відмінностей, знайти повний еквівалент дуже складно, а інколи навіть неможливо. Саме тому, володіння іноземною мовою та розуміння правових тонкощів є запорукою збереження семантичної точності. Робота зі словником є лише початковим етапом, після якого перекладач заглиблюється в крос-системний юридичний дискурс для якісного виконання перекладу. Який би рівень еквівалентності не застосовувався в юридичних текстах, переклад завжди повинен базуватися на точному тлумаченні та розумінні значення лексичних одиниць, включно з термінологією, яка передає основну інформацію для мови перекладу.

Список літератури:

1. Capellas-Espuny. The Problems of Terminological Equivalence in International Maritime Law. Gemma. 1999. URL: accurapid.com/journal/09legal1.htm. (дата звернення: 22.11.2024).
2. Šarčević, Susan. New Approach to Legal Translation. The Hague: Kluwer Law International. 2000. URL: <https://open.unive.it/hitrade/books/SarcevicLegal.pdf> (дата звернення: 22.11.2024).
3. Chromá, Marta. Candlin, Christopher. The Language of Arbitration: From Intent to the Act. Legal Discourse in Multilingual and Multicultural Contexts. 2003. Bern: Peter Lang, P. 63-86.
4. Tomášek, Michal. Právo – interpretace a překlad. Translatologica Pragensia V, Acta Universitatis Carolinae Philologica. Praha: Karolinum. 4-5/1991.
5. Alcaraz, Enrique, Hughes, Brian. Legal Translation Explained. Manchester: St. Jerome Publishing. 2002.
6. Munday, Jeremy. Translation Studies. Theories and Applications. London: Routledge. P. 421-454. 2012.
7. Nord, Christiane. A Functional Typology of Translations. In Trosborg, Anna (ed.), Text Typology and Translation. Amsterdam: Benjamins, P. 43-66. 1997.
8. Nord, Christiane. Translating as a Text-Production Activity. 1999. URL: <http://www.fut.es/~apym/symp/nord.html> (дата звернення: 22.11.2024).
9. Nida, Eugene. Toward a Science of Translating. Leiden: E.J. Brill. 1964. URL: <https://iniciacionalatraduccionuv.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/01/towards-a-science-of-translating-nida.pdf> (дата звернення: 22.11.2024).
10. Jacobson, Roman. On Linguistic Aspects of Translation. In Venuti, Lawrence (ed.) The Translation Studies Reader. London: Routledge, P. 113-118. 2000.
11. Newmark, Peter. A Textbook of Translation. 7th impression. London: Prentice Hall Int. 2003.
12. Koller, Werner. Einführung in die Übersetzungswissenschaft. Heidelberg-Wiesbaden: Quelle und Meyer. 1979.

13. G mar, Jean-Claude. Seven Pillars for the Legal Translator: Knowledge, Know-how and Art. In  ar evi , Susan (ed.) Legal Translation, Preparation for Accession to the European Union. Rijeka: University of Rijeka, P. 111-138. 2001.

14. Sandrini P. Terminologiearbeit im Recht . Deskriptiver begriffsorientierter Ansatz vom Standpunkt des  bersetzers . Vienna : Internat . Network for Terminology, 1996. 300 p.

15. De Groot G.-R., van Laer C.J.P. The Quality of Legal Dictionaries : an assesment. Maastricht : University of Maastricht , Faculty of Law . 2008. 63 p.

16. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/attorney-general>. (дата звернення: 22.11.2024).

17. Плахіна І. В. Особливості органів прокуратури в зарубіжних країнах. Часопис Академії адвокатури України. 2014. – С. 37–43.

18. Cambridge Dictionary URL:<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/attorney-general>. (дата звернення: 22.11.2024).

19. Need-To-Know Things About Ukraine’s Controversial Prosecutor General. HROMADSKIE UA. 2017. URL: <https://en.hromadske.ua/posts/6-need-to-know-thing-about-ukraines-controversial-prosecutor-general>. (дата звернення: 22.11.2024).

Avershyna I. V., Semenets O. S. EQUIVALENCE ISSUES IN CROSS-SYSTEM TRANSLATION

The article is devoted to the issue of equivalence in cross-system translation. The difference between the legal systems used by Ukraine and such English-speaking countries as the United States and the United Kingdom creates certain challenges for legal translators. The article examines two interpretations of the concept of cross-system translation. It is noted that in a broad sense, almost any legal translation is cross-systemic, since it involves not only translation from one language into another, but also adaptation of a text from the legal system of one country to the legal system of another, even if they belong to the same legal family and have certain similarities. In a narrow sense, cross-system legal translation refers to languages that serve fundamentally different legal systems and requires a transition from one legal coordinate system to another. Translation from Ukrainian into English and vice versa is a vivid example of cross-system translation, which involves certain difficulties for the translator due to the difference between the legal systems of these languages.

The authors analyze the existing types of equivalence. It is noted that equivalence in translation should be considered depending on the purpose and function of translation, which ensures the most adequate reproduction of the legal context.

Legal translation between different legal systems, which is defined as «cross-system», involves the transfer of concepts from the system of one country to the system of another, serving radically different legal systems. In our case, the Ukrainian and English languages clearly represent the difference between common law and continental law, and therefore, cross-systems become the basis on which a translator should rely when making translation decisions when translating from Ukrainian into English or vice versa.

The author emphasizes that when translating legal texts, it is critically important to take into account the culturally specific features of each legal system. This means that a translator should evaluate not only lexical equivalents, but also extralinguistic concepts and principles behind legal concepts in both languages.

Key words: cross-system translation, equivalence, legal translation, international law, European law.